

Johanna Jadstrand
010-473 58 49
Fredrik Malmberg
010-473 50 00

Till
Utbildningsdepartementet

Svar på remiss gällande promemorian Möjlighet till betyg från årskurs 4 (U2019/04190/S)

Sammanfattning

Specialpedagogiska skolmyndigheten är tveksam till förslagen att avskaffa begränsningen av antalet deltagande skolenheter och att flytta beslut om deltagande i försöksverksamheten från huvudman till rektor.

Specialpedagogiska skolmyndigheten ser positivt på förslaget att rektorn ska få besluta att sammanfattande betyg ska sättas om undervisningen i naturorienterade ämnen och samhällsorienterade ämnen i huvudsak varit ämnesövergripande.

Specialpedagogiska skolmyndigheten avstyrker förslaget att ta bort kraven på att lärarnas intresse av att delta i försöksverksamheten ska dokumenteras skriftligt och att eleverna vid berörda skolenheter och deras vårdnadshavare ska ha haft möjlighet att yttra sig.

Specialpedagogiska skolmyndigheten vill också peka på att det fortsatt saknas säker kunskap om vilka effekter betyg i yngre åldrar har för eleverna.

Avsnitt 1.1

Antalet skolenheter som hittills deltagit i försöksverksamheten har som högst varit 15 stycken. Mot denna bakgrund har Specialpedagogiska skolmyndigheten svårt att se behovet av det föreslagna avskaffandet av begränsningen av antalet deltagande skolenheter under försöksverksamhetens sista år.

Avsnitt 1.2

Specialpedagogiska skolmyndigheten tillstyrker förslaget att rektorn ska få besluta att sammanfattande betyg ska sättas om undervisningen i naturorienterade ämnen och samhällsorienterade ämnen i huvudsak varit ämnesövergripande (3 §).

Specialpedagogiska skolmyndigheten är tveksam till förslaget att det ska vara rektorn som får besluta att betyg ska sättas tidigare vid den skolenhet som rektorn

ansvarar för (5 §) och att rektorn ska vara skyldig att medverka i uppföljning och utvärdering av försöksverksamheten (10 §). Specialpedagogiska skolmyndigheten bedömer att förslaget kan påverka huvudmannens möjligheter att ta sitt ansvar för att utbildningen genomförs i enlighet med gällande bestämmelser och att på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.

Specialpedagogiska skolmyndigheten avstyrker förslaget att ta bort kravet på att lärarnas intresse av att delta i försöksverksamheten ska dokumenteras skriftligt (5 §). Specialpedagogiska skolmyndigheten bedömer att förslaget kan medföra att lärarnas möjligheter att påverka minskar. Det är inte önskvärt eftersom det är lärarna som ska sätta betygen och deras bedömning av förutsättningarna vid den aktuella skolenheten bör väga tungt.

Specialpedagogiska skolmyndigheten avstyrker förslaget att ta bort kravet på att eleverna vid berörda skolenheter och deras vårdnadshavare ska ha haft möjlighet att yttra sig (5 §). Specialpedagogiska skolmyndigheten anser att frågan om deltagande i försöksverksamheten är en fråga som i mycket hög grad påverkar eleverna. Trots att skollagen har generella bestämmelser om inflytande och samråd behöver den specifika bestämmelsen om möjlighet för elever och deras vårdnadshavare att yttra sig finnas kvar för att tillgodose barnens rätt att komma till tals i frågor som berör dem.

Avsnitt 2

Specialpedagogiska skolmyndigheten finner att det är oklart om, och i så fall hur, de föreslagna förändringarna i försöksverksamheten kommer att leda till en förbättring av elevernas kunskapsresultat.

Specialpedagogiska skolmyndigheten pekade i sitt remissvar gällande den promemoria som föregick försöksverksamheten¹ på att det finns få beskrivningar av hur tidiga betyg som instrument leder till bättre resultat och stödjer elever med funktionsnedsättning och att tidigare studier har pekat på att yngre elever som svagpresterar har minst ut av tidiga betyg.

Sedan dess har Skolverket gjort sin utvärdering av betyg från årskurs 6.² Det går inte till följd av utvärderingen att dra någon slutsats om betygens faktiska effekter på elevernas resultat och kunskapsutveckling. Utvärderingen tyder dock på att olika grupper påverkas på olika sätt av betyg, t.ex. att lågpresterande elever

¹ En försöksverksamhet med betyg från årskurs 4, U2016/02376/S

² Skolverket 2017, Rapport 451

motiveras i mindre grad än högpresterande. Utvärderingen tyder också på att elever är mer stressade i skolan efter införandet av betyg i årskurs 6.

Specialpedagogiska skolmyndigheten konstaterar att Skolverkets utvärdering inte närmare belyser effekten av betyg för elever med funktionsnedsättning. Utvärderingen gäller dessutom elever i årskurs 6, inte i årskurs 4. Två års skillnad i ålder och mognad hos eleverna har rimligen en betydande inverkan på betygens effekter för dem.

Utbildningen inom skolväsendet ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet men det saknas fortsatt säker kunskap om vilka effekter betyg i yngre åldrar har, särskilt för svagpresterande elever. Utifrån Skolverkets utvärdering och Vetenskapsrådets forskningsöversikt³ bedömer Specialpedagogiska skolmyndigheten att betyg i yngre åldrar kan innebära en risk för elever i de målgrupper som myndigheten har i uppdrag att erbjuda stöd och leda till ökade skillnader mellan elever.

För specialpedagogiska skolmyndigheten

Fredrik Malmberg

Generaldirektör

³ Vetenskapsrådet 2015, Betygens geografi